

Anti-pestprotocol Sweelinck college

Dit is het anti-pestprotocol van het Sweelinck College. Enerzijds bevat het voorwaarden en activiteiten die pesten kunnen voorkomen en anderzijds staan er ook richtlijnen in als pesten geconstateerd wordt. Veel van wat er in dit boekje staat, wordt al een tijd toegepast op onze school. In die periode hebben we opnieuw gemerkt, dat alles wat we willen doen voor onze leerlingen valt of staat bij de signalering en/of melding van pestgedrag. En die signalering en melding schieten nog te vaak tekort, zodat de leerling met zijn probleem alleen blijft staan. Dit boekje is erop gericht om alle volwassenen (het schoolpersoneel en de ouders) en liefst ook de leerlingen op de hoogte te brengen van alles wat de school wil en kan doen om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen.

De acties die we ondernemen zijn niet statisch. Afhankelijk van alle andere ontwikkelingen binnen de school en de maatschappij, zal ook het handelen rond pesten zich verder ontwikkelen en kan het dus gebeuren dat het protocol zal worden aangepast.

De tekst van dit protocol is gedeeltelijk overgenomen van andere scholen, zowel van het basis- als van het voortgezet onderwijs, maar heeft een duidelijke "Sweelinck" karakter.

WAT IS PESTEN?

We spreken van pestgedrag als een leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Daar kan ook digitaal pesten onder vallen.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om moeten en kunnen gaan.

Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) om pesten tegen te gaan. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar verbale en non-verbale signalen die leerlingen afgeven. Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

De mentor maakt aan het begin van jaar een klassenpestprotocol. Dit gebeurt na een uitvoerige inleiding. Leerlingen bepalen zelf wat ze belangrijk vinden en in het protocol moet.

De mentor besteedt vervolgens elke week tijdens het mentoruur tijd aan het onderwerp pesten en hoe het gaat met de regels van het protocol. Bij opvallende zaken wordt er actie ondernomen.

Hoe wordt er gepest?

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes of sms-jes vervelende taal tijdens het chatten op de computer
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken
Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes en bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
Digitaal:	(Anonieme) berichten versturen via bijvoorbeeld Whatsapp, SMS en Facebook. Dit kan in de vorm van schelden, roddelen, bedreigen. Foto's en/of video's van mobieltjes en/of webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, nepprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping en alle andere vormen van privacy schending op het web.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander

instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet of ze praten ABN in plaats van straattaal.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat je niet mag klikken

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en de wegkijkers

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf ook een doelwit van de pester te worden, of omdat ze denken dat ze hierdoor populairder worden binnen de groep. Ook zijn leerlingen bang om de "vriendschap" van de pester te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

HET ANTI-PESTPROTOCOL

Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat, waar binnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het anti-pestprotocol).
- De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

In het voorkomen en stoppen van pesten zijn vijf stappen te onderscheiden

- De school erkent het probleem, geeft voldoende informatie, signaleert, zet in op preventie en richt het beleid hierop in.
- De gepeste wordt serieus genomen en er wordt actief gewerkt aan een oplossing, indien nodig met behulp van ouders en/of trajectbegeleider/OKA
- De meelopers en wegbijzenders worden gewezen op hun conflict vermijdend gedrag en aangesproken op hun medeplichtigheid. Deze groep is essentieel in het efficiënt aanpakken van pesten
- De pester aanspreken op en confronteren met zijn/haar gedrag en de achterliggende oorzaken proberen te achterhalen, indien nodig met behulp van SMW.
- Ouders van de gepeste steunen d.m.v. adviezen en eventuele verwijzing naar hulpverlening (bv. een Kanjer training). In geval van digitaal pesten moeten er gezamenlijke afspraken worden gemaakt m.b.t. gebruik en monitoren van internet. In geval van digitale bedreiging of intimidatie schakelt de school de politie in.

Preventieve maatregelen

- Elke mentor maakt samen met de klas aan het begin van het schooljaar duidelijke afspraken over hoe met elkaar om te gaan. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het anti-pestprotocol. Het bespreken van pesten is een vast onderdeel van de wekelijkse mentorles. Als pesten wordt geconstateerd, wordt dit in eerste instantie door de mentor besproken. Bij herhaling maakt de mentor, samen met de leerjaarcoördinator en de teamleider een plan van aanpak. Hierbij worden ook de ouders ingeschakeld.
- Van ouders wordt verwacht dat ze bij vermoedens van pesten contact opnemen met de mentor en dat ze het digitale verkeer van hun kind monitoren.
- Leerlingen krijgen externe voorlichting over de gevaren en de voordelen van Sociale Media. Ook ouders krijgen een thema avond over Sociale Media aangeboden.

Aantekening: Het is variabel per schooljaar of externe voorlichting beschikbaar is.

- Het bespreken van het klas gebonden anti-pest-gesprek gebeurt wekelijks tijdens het mentoruur. Als er verontrustende signalen zijn besteedt de mentor expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen nogmaals benoemd.
- Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden ingevoerd in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.

Voorbeeld van een anti-pestcontract

Contract "veilig in school"

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school.
Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

- Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet.
- Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.
- Ik blijf van de spullen van een ander af.
- Als er ruzie is speel ik niet voor eigen rechter.
- Ik bedreig niemand, ook niet met woorden.
- Ik neem geen wapens of drugs mee naar school.
- Ik gebruik geen geweld.

STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

De rol van de mentor

- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en met de pester apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage I en II. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
- De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- De mentor maakt melding van het pesten bij de anti-pestcoördinator.
- De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
- Indien het probleem zich herhaalt, bespreekt de mentor het gedrag met de leerjaarcoördinator, anti-pestcoördinator en de teamleider van de leerling(en). Er wordt contact opgenomen met de ouders.

De rol van de leerjaarcoördinator

- Als de leerjaarcoördinator een melding van pesten binnen krijgt dan speelt hij/zij deze door naar de anti-pestcoördinator.
- Tussen de leerjaarcoördinator en anti-pestcoördinator vindt overleg plaats over de stappen die ondernomen worden.

- Voert samen met de anti-pestcoördinator een gesprek met ouders (indien dit tot de vervolgstappen behoort).

Rol van de antipestcoördinator

- De anti-pestcoördinator coördineert de stappen die ondernomen worden door de school.
- Bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt, neemt de leerjaarcoördinator en/of de anti-pestcoördinator in overleg met de teamleider de rol van de mentor over.
- Hij/zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- Hij/zij registreert alle ernstige en/of structurele pestgevallen.
- Hij/zij heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
- In het contact met de pester is het doel drieledig:
 - confronteren (zie bijlage II),
 - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen,
 - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
- Hij/zij stelt bij aanhoudend pestgedrag een handelingsplan op dat wordt besproken met de ouders en de leerling en door beiden wordt ondertekend.
- Hij/zij bespreekt de mogelijkheden voor eventuele hulp met de ouders.
- Hij/ zij koppelt alle informatie terug naar de mentor en leerjaarcoördinator en legt het vast in het leerlingvolgsysteem

Schorsing

Wanneer al de vorige stappen niet leiden tot ophouden van het pestgedrag zal de school overgaan tot schorsing

Bovenschoolse voorziening

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag liggen zal de school overgaan tot plaatsing op een bovenschoolse voorziening.

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar en hoe word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
 - Hoe communiceert de leerling met anderen?
 - Welke lichaamstaal speelt een rol?
 - Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
 - Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want **niemand heeft het recht om een ander te kleineren.**

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is driedelig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan,
- achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen,
- het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is

- probleemgericht en richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren,

- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is,
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen of vaag,
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het 'waarom'? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Bied zo nodig hulp aan van OKA/trajectbegeleider (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).